# ZAKON O ZABRANI DISKRIMINACIJE

(„Službeni glasnik RS“, broj 22/09 i 52/21)

**OVA VERZIJA ZAKONA JE U PRIMENI OD 1. JUNA 2021. GODINE**

## I. OSNOVNE ODREDBE

### Predmet Zakona

**Član 1.**

Ovim zakonom uređuje se opšta zabrana diskriminacije, oblici i slučajevi diskriminacije, kao i postupci zaštite od diskriminacije.

Ovim zakonom ustanovljava se Poverenik za zaštitu ravnopravnosti (u daljem tekstu: Poverenik), kao samostalan državni organ, nezavisan u obavljanju poslova utvrđenih ovim zakonom.

### Pojmovi

**Član 2.**

U ovom zakonu:

1) izrazi „diskriminacija” i „diskriminatorsko postupanje” označavaju svako neopravdano pravljenje razlike ili nejednako postupanje, odnosno propuštanje (isključivanje, ograničavanje ili davanje prvenstva), u odnosu na lica ili grupe kao i na članove njihovih porodica, ili njima bliska lica, na otvoren ili prikriven način, a koji se zasniva na rasi, boji kože, precima, državljanstvu, nacionalnoj pripadnosti ili etničkom poreklu, jeziku, verskim ili političkim ubeđenjima, polu, rodu, rodnom identitetu, seksualnoj orijentaciji, polnim karakteristikama, nivoom prihoda, imovnom stanju, rođenju, genetskim osobenostima, zdravstvenom stanju, invaliditetu, bračnom i porodičnom statusu, osuđivanosti, starosnom dobu, izgledu, članstvu u političkim, sindikalnim i drugim organizacijama i drugim stvarnim, odnosno pretpostavljenim ličnim svojstvima (u daljem tekstu: lična svojstva);
2) izrazi „lice” i „svako” označavaju onog ko boravi na teritoriji Republike Srbije ili na teritoriji pod njenom jurisdikcijom, bez obzira na to da li je državljanin Republike Srbije, neke druge države ili je lice bez državljanstva, kao i pravno lice koje je registrovano, odnosno obavlja delatnost na teritoriji Republike Srbije;
3) izraz „građanin” označava lice koje je državljanin Republike Srbije;
4) izraz „organ javne vlasti” označava državni organ, organ autonomne pokrajine, organ jedinice lokalne samouprave, javno preduzeće, ustanovu, javnu agenciju, drugu organizaciju, odnosno fizičko lice kojem je povereno vršenje javnih ovlašćenja, kao i

pravno lice koje osniva ili finansira u celini, odnosno u pretežnom delu, Republika, autonomna pokrajina ili lokalna samouprava.

5. poslodavac je domaće ili strano pravno i fizičko lice u javnom i privatnom sektoru, koje zapošljava ili radno angažuje jedno ili više lica, odnosno lice koje u državnom organu, organu autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave vrši prava i dužnosti poslodavca u ime Republike Srbije, autonomne pokrajine, odnosno jedinice lokalne samouprave.

Svi pojmovi koji se koriste u ovom zakonu u muškom rodu obuhvataju iste pojmove u ženskom rodu.

### Zaštićena prava i lica

**Član 3.**

Svako ima pravo da ga nadležni sudovi i drugi organi javne vlasti Republike Srbije efikasno štite od svih oblika diskriminacije.

Stranac u Republici Srbiji, u skladu sa međunarodnim ugovorima, ima sva prava zajemčena Ustavom i zakonom, izuzev prava koja po Ustavu i zakonu imaju samo građani Republike Srbije.

Zabranjeno je vršenje prava utvrđenih ovim zakonom protivno cilju u kome su priznata ili sa namerom da se uskrate, povrede ili ograniče prava i slobode drugih.

## II. OPŠTA ZABRANA I OBLICI DISKRIMINACIJE

### Načelo jednakosti

**Član 4.**

Svi su jednaki i uživaju jednak položaj i jednaku pravnu zaštitu, bez obzira na lična svojstva.

Svako je dužan da poštuje načelo jednakosti, odnosno zabranu diskriminacije.

### Oblici diskriminacije

**Član 5.**

Oblici diskriminacije su neposredna i posredna diskriminacija, kao i povreda načela jednakih prava i obaveza, pozivanje na odgovornost, udruživanje radi vršenja diskriminacije, govor mržnje, uznemiravanje, ponižavajuće postupanje i polno i rodno uznemiravanje i navođenje na diskriminaciju .

Segregacija je svaki akt kojim fizičko ili pravno lice razdvaja bez objektivnog i razumnog opravdanja druga lica ili grupu lica na osnovu ličnog svojstva iz člana 2. stav 1. tačka 1) ovog zakona. Dobrovoljno odvajanje od drugih lica na osnovu ličnog svojstva ne predstavlja segregaciju.

Oblik diskriminacije je i navođenje na diskriminaciju. Diskriminacija postoji ako se lice ili grupa lica navode na diskriminaciju davanjem uputstava kako da se preduzimaju diskriminatorski postupci ili navođenjem na diskriminaciju na drugi sličan način.

## Neposredna diskriminacija

**Član 6.**

Neposredna diskriminacija postoji ako se lice ili grupa lica, zbog njegovog odnosno njihovog ličnog svojstva u istoj ili sličnoj situaciji, bilo kojim aktom, radnjom ili propuštanjem, stavljaju ili su stavljeni u nepovoljniji položaj, ili bi mogli biti stavljeni u nepovoljniji položaj.

## Posredna diskriminacija

**Član 7.**

Posredna diskriminacija postoji ako na izgled neutralna odredba, kriterijum ili praksa lice ili grupu lica stavlja ili bi mogla staviti, zbog njihovog ličnog svojstva, u nepovoljan položaj u poređenju sa drugim licima u istoj ili sličnoj situaciji, osim ako je to objektivno opravdano legitimnim ciljem, a sredstva za postizanje tog cilja su primerena i nužna.

## Povreda načela jednakih prava i obaveza

**Član 8.**

Povreda načela jednakih prava i obaveza postoji ako se licu ili grupi lica, zbog njegovog odnosno njihovog ličnog svojstva, uskraćuju prava i slobode ili nameću obaveze koje se u istoj ili sličnoj situaciji ne uskraćuju ili ne nameću drugom licu ili grupi lica, osim ako je to opravdano legitimnim ciljem, a sredstva za postizanje tog cilja su primerena i nužna .

## Zabrana pozivanja na odgovornost

**Član 9.**

Diskriminacija postoji ako se prema licu ili grupi lica neopravdano postupa lošije nego što se postupa ili bi se postupalo prema drugima, isključivo ili uglavnom zbog toga što su tražili, odnosno nameravaju da traže zaštitu od diskriminacije ili zbog toga što su ponudili ili nameravaju da ponude dokaze o diskriminatorskom postupanju.

## Udruživanje radi vršenja diskriminacije

**Član 10.**

Zabranjeno je udruživanje radi vršenja diskriminacije, odnosno delovanje organizacija ili grupa koje je usmereno na kršenje ustavom, pravilima međunarodnog prava i zakonom zajamčenih sloboda i prava ili na izazivanje nacionalne, rasne, verske i druge mržnje, razdora ili netrpeljivosti.

## Govor mržnje

**Član 11.**

Zabranjeno je izražavanje ideja, informacija i mišljenja kojima se podstiče diskriminacija, mržnja ili nasilje protiv lica ili grupe lica zbog njihovog ličnog svojstva, u javnim glasilima i drugim publikacijama, na skupovima i mestima dostupnim javnosti, ispisivanjem i prikazivanjem poruka ili simbola i na drugi način.

## Uznemiravanje, ponižavajuće postupanje, polno i rodno uznemiravanje

**Član 12.**

Zabranjeno je uznemiravanje, ponižavajuće postupanje i polno i rodno uznemiravanje, koje ima za cilj ili predstavlja povredu dostojanstva lica ili grupe lica na osnovu njihovog ličnog svojstva, a naročito ako se time stvara zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće, ponižavajuće i uvredljivo okruženje.

Polno uznemiravanje je, u smislu ovog zakona, svako verbalno, neverbalno ili fizičko neželjeno ponašanje, koje ima za cilj ili predstavlja povredu dostojanstva lica ili njegovog ličnog integriteta, a koje izaziva strah ili stvara zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje.

## Teški oblici diskriminacije

**Član 13.**

Teški oblici diskriminacije su:

1. izazivanje i podsticanje neravnopravnosti, mržnje i netrpeljivosti po osnovu nacionalne, rasne ili verske pripadnosti, jezika, političkog opredeljenja, pola, rodnog identiteta, seksualne orijentacije i invaliditeta i starosnog doba ;
2. propagiranje ili vršenje diskriminacije od strane organa javne vlasti i u postupcima pred organima javne vlasti;
3. propagiranje diskriminacije putem javnih glasila;
4. ropstvo, trgovina ljudima, segregacija, aparthejd, genocid, etničko čišćenje i njihovo propagiranje;
5. diskriminacija lica po osnovu dva ili više ličnih svojstava bez obzira na to da li se uticaj pojednih ličnih svojstava može razgraničiti (višestruka diskriminacija) ili se ne može razgraničiti (intersekcijska diskriminacija) ;
6. diskriminacija koja je izvršena više puta (ponovljena diskriminacija) ili koja se čini u dužem vremenskom periodu (produžena diskriminacija) prema istom licu ili grupi lica;
7. diskriminacija koja dovodi do teških posledica po diskriminisanog, druga lica ili imovinu, a naročito ako se radi o kažnjivom delu kod koga je pretežna ili isključiva pobuda za izvršenje bila mržnja, odnosno netrpeljivost prema oštećenom koja je zasnovana na njegovom ličnom svojstvu.

## Posebne mere

**Član 14.**

Ne smatraju se diskriminacijom posebne mere uvedene radi postizanja pune ravnopravnosti, zaštite i napretka lica, odnosno grupe lica koja se nalaze u nejednakom položaju.

Posebne mere iz stava 1. ovog člana primenjuju se dok se ne postigne cilj zbog kojeg su propisane, ako zakonom nije drugačije propisano.

Poslodavci su dužni da preduzmu odgovarajuće mere ako je to potrebno u konkretnom slučaju u cilju obezbeđivanja pristupa, razumno prilagođenog radnog mesta, učešća, stručnog usavršavanja i napredovanja u poslu zaposlenih koji se nalaze u neravnopravnom položaju u odnosu na druge zaposlene, a naročito osoba sa invaliditetom, pripadnika nacionalnih manjina, žena, muškaraca, osoba drugačije seksualne orijentacije, rodnog identiteta, starijih osoba i drugih, osim ako bi ove mere predstavljale nesrazmeran teret za poslodavca. Ne smatra se da je teret nesrazmeran ako je umanjen primerenim merama javnih politika u oblasti rada i zapošljavanja.

Organ javne vlasti prilikom pripreme novog propisa ili javne politike od značaja za ostvarivanje prava socioekonomski ugroženih lica ili grupa lica donosi procenu uticaja propisa ili politike u kojoj procenjuje njihovu usaglašenost sa načelom jednakosti.

Procena uticaja naročito sadrži:

1) sveobuhvatan opis stanja u oblasti koja je predmet regulisanja sa posebnim osvrtom na socioekonomski ugrožena lica i grupe lica;
2) procenu neophodnosti i srazmernosti nameravanih izmena propisa sa aspekta poštovanja načela jednakosti i prava socioekonomski ugroženih lica i grupa lica;
3) procenu rizika za prava, obaveze i na zakonu zasnovane interese lica i grupa lica iz stava 3. ovog člana.

## III. POSEBNI SLUČAJEVI DISKRIMINACIJE

### Diskriminacija u postupcima pred organima javne vlasti

**Član 15.**

Svako ima pravo na jednak pristup i jednaku zaštitu svojih prava pred sudovima i organima javne vlasti.

Zabranjeno je diskriminatorsko postupanje službenog lica, odnosno odgovornog lica u organu javne vlasti u postupku zaštite prava lica pred sudovima i organima javne vlasti.

### Diskriminacija u oblasti rada

**Član 16.**

Zabranjena je diskriminacija u oblasti rada, odnosno narušavanje jednakih mogućnosti za zasnivanje radnog odnosa ili uživanje pod jednakim uslovima svih prava u oblasti rada, kao što su pravo na rad, na slobodan izbor zaposlenja, na napredovanje u službi, na stručno usavršavanje i profesionalnu rehabilitaciju, na jednaku naknadu za rad jednake vrednosti, na pravične i zadovoljavajuće uslove rada, na odmor, na obrazovanje i stupanje u sindikat, kao i na zaštitu od nezaposlenosti.

Zaštitu od diskriminacije iz stava 1. ovog člana uživa lice u radnom odnosu, lice koje obavlja privremene i povremene poslove ili poslove po ugovoru o delu ili drugom ugovoru, lice na dopunskom radu, lice koje obavlja javnu funkciju, pripadnik vojske, lice koje traži posao, student i učenik na praksi, lice na stručnom osposobljavanju i usavršavanju bez zasnivanja radnog odnosa, volonter i svako drugo lice koje po bilo kom osnovu učestvuje u radu.

Ne smatra se diskriminacijom pravljenje razlike, isključenje ili davanje prvenstva zbog osobenosti određenog posla kod koga lično svojstvo lica predstavlja stvarni i odlučujući uslov obavljanja posla, ako je svrha koja se time želi postići opravdana, kao i preduzimanje mera zaštite prema pojedinim kategorijama lica iz stava 2. ovog člana (žene, trudnice, porodilje, roditelji, maloletnici, osobe sa invaliditetom i drugi).

## Diskriminacija u pružanju javnih usluga i korišćenju objekata i površina

**Član 17.**

Diskriminacija u pružanju javnih usluga postoji ako pravno ili fizičko lice, u okviru svoje delatnosti, odnosno zanimanja, na osnovu ličnog svojstva lica ili grupe lica, odbije pružanje usluge, za pružanje usluge traži ispunjenje uslova koji se ne traže od drugih lica ili grupe lica, odnosno ako u pružanju usluga neopravdano omogući prvenstvo drugom licu ili grupi lica.

Svako ima pravo na jednak pristup objektima u javnoj upotrebi (objekti u kojima se nalaze sedišta organa javne vlasti, objekti u oblasti obrazovanja, zdravstva, socijalne zaštite, kulture, sporta, turizma, objekti koji se koriste za zaštitu životne sredine, za zaštitu od elementarnih nepogoda i sl.), kao i javnim površinama (parkovi, trgovi, ulice, pešački prelazi i druge javne saobraćajnice i sl.), u skladu sa zakonom.

## Zabrana verske diskriminacije

**Član 18.**

Diskriminacija postoji ako se postupa protivno načelu slobodnog ispoljavanja vere ili uverenja, odnosno ako se licu ili grupi lica uskraćuje pravo na sticanje, održavanje, izražavanje i promenu vere ili uverenja, kao i pravo da privatno ili javno iznese ili postupi shodno svojim uverenjima.

Ne smatra se diskriminacijom postupanje sveštenika, odnosno verskih službenika koje je u skladu sa verskom doktrinom, uverenjima ili ciljevima crkava i verskih zajednica upisanih u registar verskih zajednica, u skladu sa posebnim zakonom kojim se uređuje sloboda veroispovesti i status crkava i verskih zajednica.

## Diskriminacija u oblasti obrazovanja i stručnog osposobljavanja

**Član 19.**

Svako ima pravo na predškolsko, osnovno, srednje i visoko obrazovanje i stručno osposobljavanje pod jednakim uslovima, u skladu sa zakonom.

Zabranjeno je licu ili grupi lica na osnovu njihovog ličnog svojstva, otežati ili onemogućiti upis u vaspitno-obrazovnu ustanovu, ili isključiti ih iz ovih ustanova, otežati ili uskratiti mogućnost praćenja nastave i učešća u drugim vaspitnim, odnosno obrazovnim aktivnostima,

razvrstavati učenike po ličnom svojstvu, zlostavljati ih i na drugi način neopravdano praviti razliku i nejednako postupati prema njima.

Zabranjena je diskriminacija vaspitnih i obrazovanih ustanova koje obavljaju delatnost u skladu sa zakonom i drugim propisom, kao i lica koja koriste ili su koristili usluge ovih ustanova u skladu sa zakonom.

## Diskriminacija na osnovu pola, roda i rodnog identiteta

**Član 20.**

Diskriminacija postoji ako se postupa protivno načelu rodne ravnopravnosti , odnosno načelu poštovanja jednakih prava i sloboda žena i muškaraca u političkom, ekonomskom, kulturnom i drugom aspektu javnog, profesionalnog, privatnog i porodičnog života.

Zabranjeno je uskraćivanje prava ili javno ili prikriveno priznavanje pogodnosti u odnosu na pol, odnosno rod i rodni identitet ili zbog promene pola, odnosno prilagođavanja pola rodnom identitetu, kao i zbog trudnoće, porodiljskog odsustva, odsustva radi nege deteta ili posebne nege deteta. Zabranjeno je i fizičko i drugo nasilje, eksploatacija, izražavanje mržnje, omalovažavanje, ucenjivanje i uznemiravanje s obzirom na pol, odnosno rod i rodni identitet , kao i javno zagovaranje, podržavanje i postupanje u skladu sa predrasudama, običajima i drugim društvenim obrascima ponašanja koji su zasnovani na ideji podređenosti ili nadređenosti polova, odnosno stereotipnih uloga polova.

## Diskriminacija na osnovu seksualne orijentacije

**Član 21.**

Seksualna orijentacija je privatna stvar i niko ne može biti pozvan da se javno izjasni o svojoj seksualnoj orijentaciji.

Svako ima pravo da se izjasni o svojoj seksualnoj orijentaciji, a diskriminatorsko postupanje zbog takvog izjašnjavanja je zabranjeno.

## Diskriminacija dece

**Član 22.**

Svako dete, odnosno maloletnik ima jednaka prava i zaštitu u porodici, društvu i državi, bez obzira na njegova ili lična svojstva roditelja, staratelja i članova porodice.

Zabranjeno je diskriminisati dete, odnosno maloletnika prema zdravstvenom stanju, invaliditetu, seksualnoj orijentaciji, rodnom identitetu, polnim karakteristikama, etničkom poreklu, nacionalnoj pripadnosti , bračnom, odnosno vanbračnom rođenju, javno pozivanje na davanje prednosti deci jednog pola u odnosu na decu drugog pola, kao i pravljenje razlike prema zdravstvenom stanju, imovnom stanju, profesiji i drugim obeležjima društvenog položaja, aktivnostima, izraženom mišljenju ili uverenju detetovih roditelja, odnosno staratelja i članova porodice.

## Diskriminacija na osnovu starosnog doba

**Član 23.**

Zabranjeno je diskriminisati lica na osnovu starosnog doba.

Stariji imaju pravo na dostojanstvene uslove života bez diskriminacije, a posebno, pravo na jednak pristup i zaštitu od zanemarivanja i uznemiravanja u korišćenju zdravstvenih i drugih javnih usluga.

Različito postupanje na osnovu starosnog doba ne smatra se diskriminacijom ukoliko je objektivno i razumno opravdano legitimnim ciljem, a posebno legitimno utvrđenom politikom zapošljavanja, ciljevima tržišta rada, dodatnog obrazovanja i obuke, odnosno stručnog usavršavanja, i ako su načini ostvarivanja tog cilja primereni i nužni, kao što su:

1) postavljanje posebnih uslova za zapošljavanje, obavljanje poslova i dodatno obrazovanje, odnosno stručno osposobljavanje i usavršavanje, uključujući i uslove u pogledu zarade i prestanka radnog odnosa, za omladinu, starije i lica koja imaju obavezu izdržavanja ili staranja, a sa ciljem podsticanja njihovog uključivanja na tržište rada ili obezbeđivanja njihove zaštite;
2) određivanje minimalnih uslova u pogledu starosnog doba, radnog iskustva ili godina službe za pristup zapošljavanju ili obezbeđivanju određenih prednosti u vezi sa zapošljavanjem;
3) određivanje najviše starosne granice za popunjavanje radnih mesta, koja se zasniva na zahtevima vezanim za dodatno obrazovanje, odnosno stručno osposobljavanje i usavršavanje za određeno radno mesto ili na potrebi za razumnom dužinom radnog staža pre ispunjavanja uslova za ostvarenje prava na penziju.

## Diskriminacija nacionalnih manjina

**Član 24.**

Zabranjena je diskriminacija nacionalnih manjina i njihovih pripadnika na osnovu nacionalne pripadnosti, etničkog porekla, verskih uverenja i jezika.

Način ostvarivanja i zaštita prava pripadnika nacionalnih manjina uređuje se posebnim zakonom.

## Diskriminacija zbog političke ili sindikalne pripadnosti

**Član 25.**

Zabranjena je diskriminacija zbog političkih ubeđenja lica ili grupe lica, odnosno pripadnosti ili nepripadnosti političkoj stranci odnosno sindikalnoj organizaciji.

Diskriminacijom iz stava 1. ovog člana ne smatraju se ograničenja koja se odnose na vršioce određenih državnih funkcija, kao i ograničenja neophodna radi sprečavanja zagovaranja i vršenja fašističkih, nacističkih i rasističkih aktivnosti, propisana u skladu sa zakonom.

## Diskriminacija osoba sa invaliditetom

**Član 26.**

Diskriminacija postoji ako se postupa protivno načelu poštovanja jednakih prava i sloboda osoba sa invaliditetom u političkom, ekonomskom, kulturnom i drugom aspektu javnog, profesionalnog, privatnog i porodičnog života.

Način ostvarivanja i zaštita prava osoba sa invaliditetom uređuje se posebnim zakonom.

U pogledu sudske zaštite od diskriminacije osoba sa invaliditetom primenjuju se i čl. 41, 42, 43, 44, 45. i 46. ovog zakona.

### Diskriminacija s obzirom na zdravstveno stanje

**Član 27.**

Zabranjena je diskriminacija lica ili grupe lica s obzirom na njihovo zdravstveno stanje, kao i članova njihovih porodica.

Diskriminacija iz stava 1. ovog člana postoji naročito ako se licu ili grupi lica zbog njihovih ličnih svojstava neopravdano odbije pružanje zdravstvenih usluga, postave posebni uslovi za pružanje zdravstvenih usluga koji nisu opravdani medicinskim razlozima, odbije postavljanje dijagnoze i uskrate informacije o trenutnom zdravstvenom stanju, preduzetim ili nameravanim merama lečenja ili rehabilitacije, kao i uznemiravanje, vređanje i omalovažavanje u toku boravka u zdravstvenoj ustanovi.

### Diskriminacija u oblasti stanovanja

**Član 27a**

Diskriminacija u oblasti stanovanja postoji ako se na osnovnu ličnog svojstva lica ili grupe lica uskraćuje ili otežava pristup programima stambene podrške, odbije ostvarivanje prava iz oblasti stanovanja, za omogućavanje pristupa programima stambene podrške traži ispunjenje uslova koji se ne postavljaju drugim licima ili grupi lica, odnosno ako se u pristupu programima stambene podrške neopravdano omogući prvenstvo drugom licu ili grupi lica.

Diskriminacija u oblasti stanovanja postoji i kada pravno ili fizičko lice na osnovu stvarnog, odnosno pretpostavljenog ličnog svojstva iz člana 2. stav 1. tačka 1) ovog zakona odbije zaključenje ugovora o zakupu, odnosno korišćenju stambene jedinice.

## IV. POVERENIK ZA ZAŠTITU RAVNOPRAVNOSTI

### Postupak izbora Poverenika

**Član 28.**

Poverenika bira Narodna skupština većinom glasova svih narodnih poslanika, na predlog odbora nadležnog za ustavna pitanja (u daljem tekstu: Odbor).

Predlog za izbor Poverenika utvrđuje se većinom glasova od ukupnog broja članova Odbora.

Svaka poslanička grupa u Narodnoj skupštini ima pravo da Odboru predloži kandidata za Poverenika.

Za Poverenika može biti izabran državljanin Republike Srbije koji ispunjava sledeće uslove:

1. da je diplomirani pravnik;
2. da ima najmanje deset godina iskustva na pravnim poslovima u oblasti zaštite ljudskih prava;
3. da poseduje visoke moralne i stručne kvalitete.

Poverenik ne može obavljati drugu javnu ili političku funkciju, niti profesionalnu delatnost, u skladu sa zakonom.

## Mandat

**Član 29.**

Poverenik se bira na vreme od pet godina.

Isto lice može biti birano za Poverenika najviše dva puta.

## Prestanak mandata

**Član 30.**

Povereniku funkcija prestaje: istekom mandata; podnošenjem ostavke u pismenom obliku Narodnoj skupštini; ispunjenjem uslova za penziju, u skladu sa zakonom; razrešenjem i smrću.

Odluku o razrešenju Poverenika donosi Narodna skupština.

Poverenik se razrešava dužnosti:

1. zbog nestručnog i nesavesnog rada;
2. ako pravnosnažnom odlukom bude osuđen za krivično delo na kaznu zatvora koja ga čini nedostojnim ili nepodobnim za obavljanje ove funkcije;
3. gubitkom državljanstva;
4. ako obavlja drugu javnu funkciju ili profesionalnu delatnost, ako obavlja drugu dužnost ili posao koji bi mogao uticati na njegovu samostalnost i nezavisnost ili ako postupa suprotno zakonu kojim se uređuje sprečavanje sukoba interesa pri vršenju javnih funkcija.

Postupak za razrešenje Poverenika pokreće se na inicijativu jedne trećine narodnih poslanika.

Odbor utvrđuje da li postoje razlozi za razrešenje i o tome obaveštava Narodnu skupštinu.

Odbor obaveštava Narodnu skupštinu i o zahtevu Poverenika da mu prestane dužnost, kao i o ispunjenju uslova za prestanak dužnosti zbog ispunjenja uslova za penziju, u skladu sa zakonom.

Narodna skupština donosi odluku o razrešenju Poverenika većinom glasova svih narodnih poslanika.

Narodna skupština započinje postupak izbora novog Poverenika tri meseca pre isteka mandata Poverenika. Do izbora novog Poverenika funkciju Poverenika obavlja Poverenik kome ističe mandat.

Narodna skupština u roku od tri meseca od prestanka mandata Poverenika bira novog Poverenika.

## Položaj Poverenika

**Član 31.**

Poverenik ima pravo na platu jednaku plati sudije Vrhovnog kasacionog suda, kao i pravo na naknadu troškova nastalih u vezi sa vršenjem svoje funkcije.

Poverenik uživa imunitet koji uživaju narodni poslanici u Narodnoj skupštini.

## Stručna služba Poverenika

**Član 32.**

Poverenik ima stručnu službu koja mu pomaže u vršenju njegovih nadležnosti.

Poverenik donosi akt, na koji saglasnost daje Narodna skupština, kojim uređuje organizaciju i rad svoje stručne službe.

Poverenik ima tri pomoćnika.

Pomoćnik Poverenika rukovodi zaokruženom oblašću rada, u skladu sa aktom o organizaciji i sistematizaciji poslova.

Pomoćnike Poverenika raspoređuje Poverenik.

Poverenik bira jednog od pomoćnika koji će ga zamenjivati u slučaju njegove odsutnosti ili sprečenosti da obavlja poslove.

Poverenik samostalno odlučuje, u skladu sa zakonom, o prijemu lica u radni odnos u stručnu službu, rukovođen potrebom profesionalnog i delotvornog vršenja svoje nadležnosti.

Na zaposlene u stručnoj službi Poverenika shodno se primenjuju propisi o radnim odnosima u državnim organima.

Finansijska sredstva za rad Poverenika, njegovih pomoćnika i njegove stručne službe obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije, na predlog Poverenika.

Sedište Poverenika je u Beogradu.

## Nadležnost Poverenika

**Član 33.**

Poverenik:

1. licu koje smatra da je pretrpelo diskriminaciju pruža informacije i savetuje ga nepristrasno i nezavisno o ostvarivanju prava i zaštiti od diskriminacije;
2. postupa po pritužbama zbog diskriminacije, daje mišljenja i preporuke u konkretnim slučajevima i izriče mere u skladu sa članom 40. ovog zakona;
3. podnosi tužbe iz člana 43. ovog zakona, zbog povrede prava iz ovog zakona, u svoje ime, a za račun diskriminisanog lica, uz saglasnost tog lica, osim kada je u pitanju grupa lica ukoliko postupak pred sudom po istoj stvari nije već pokrenut ili pravnosnažno okončan;
4. podnosi zahtev za pokretanje prekršajnog postupka zbog povrede odredaba kojima se zabranjuje diskriminacija;
5. podnosi godišnji i poseban izveštaj Narodnoj skupštini o stanju u oblasti zaštite ravnopravnosti;
6. upozorava javnost na najčešće, tipične i teške slučajeve diskriminacije;
7. prati sprovođenje zakona i drugih propisa, inicira donošenje ili izmenu propisa i daje mišljenje o odredbama nacrta zakona i drugih propisa u cilju unapređenja ravnopravnosti i zaštite od diskriminacije;
8. uspostavlja i održava saradnju sa organima javne vlasti i organizacijama na teritoriji Republike Srbije, regionalnim, odnosno međunarodnim i drugim telima, organima i organizacijama nadležnim za ostvarivanje ravnopravnosti i zaštite od diskriminacije;
9. upućuje preporuke mera organima javne vlasti i drugim licima za ostvarivanje ravnopravnosti i zaštite od diskriminacije;
10. sarađuje sa udruženjima, koja imaju interes za učešće u borbi protiv diskriminacije;
11. organizuje, odnosno sprovodi nezavisna istraživanja iz oblasti unapređenja ravnopravnosti i zaštite od diskriminacije i objavljuje stručne publikacije, obaveštenja i informacije iz oblasti unapređenja ravnopravnosti i zaštite od diskriminacije;
12. obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom.

### Poslovnik o radu

**Član 34.**

Poverenik donosi poslovnik o radu kojim se bliže uređuje način njegovog rada i postupanja.

## V. POSTUPANJE PRED POVERENIKOM

### Podnošenje pritužbe

**Član 35.**

Lice koje smatra da je pretrpelo diskriminaciju podnosi Povereniku pritužbu pismeno ili, izuzetno, usmeno u zapisnik, bez obaveze plaćanja takse ili druge naknade.

Uz pritužbu se podnose i dokazi o pretrpljenom aktu diskriminacije.

U ime i uz saglasnost lica čije je pravo povređeno, pritužbu može podneti organizacija koja se bavi zaštitom ljudskih prava ili drugo lice. Udruženje ili organizacija koja se bavi zaštitom ljudskih prava može podneti pritužbu u ime grupe lica čije je pravo povređeno i bez saglasnosti pojedinaca koji čine tu grupu, ukoliko se povreda odnosi na neodređeni broj lica društvene grupe koje povezuje neko lično svojstvo iz člana 2. stav 1. tačka 1) ovog zakona .

U ime i uz saglasnost lica čije je pravo povređeno, pritužbu može podneti i inspekcija u

skladu sa zakonom kojim se uređuje oblast inspekcijskog nadzora.

**Član 36.**

Poverenik ne postupa po pritužbi:

1) ako utvrdi da nije nadležan;
2) ako podnosilac pritužbe u ostavljenom roku nije otklonio nedostatke u pritužbi;
3) ako je postupak pred sudom po istoj stvari pokrenut ili pravnosnažno okončan;
4) u slučaju smrti podnosioca pritužbe ili brisanja iz registra ako je u pitanju pravno lice;
5) ako je očigledno da nema povrede prava na koju podnosilac ukazuje;
6) ako je u istoj stvari već postupao u skladu sa članom 33. ovog zakona, a nisu podneti novi dokazi;
7) ako se utvrdi da je zbog proteka vremena nemoguće postići svrhu postupanja;
8) ako je postupak postizanja sporazuma uspešno okončan;
9) ako je podnosilac pritužbe odustao od pritužbe;
10) u drugim slučajevima propisanim zakonom.

U svim slučajevima, osim u slučaju iz tačke 4) stav 1. ovog člana, Poverenik će pismeno obavestiti podnosioca pritužbe.

## Utvrđivanje činjeničnog stanja

**Član 37.**

Ukoliko su ispunjeni uslovi za dalje postupanje po pritužbi Poverenik dostavlja pritužbu licu protiv koga je podneta, u roku od 15 dana od dana prijema uredne pritužbe.

Poverenik utvrđuje činjenično stanje uvidom u sve dokaze koji su od značaja za postupanje i odlučivanje i uzimanjem izjave od podnosioca pritužbe, lica protiv kojeg je pritužba podneta, kao i drugih lica.

Ukoliko je lice protiv kojeg je pritužba podneta otklonilo posledice postupanja koje je bilo razlog podnošenja pritužbe, a podnosilac pritužbe je saglasan da su posledice otklonjene, Poverenik ne postupa dalje po pritužbi.

Saglasnost iz stava 3. ovog člana podnosilac pritužbe daje najkasnije u roku od 15 dana od dana prijema dopisa Poverenika.

Ukoliko podnosilac pritužbe ne da saglasnost ili se u roku iz stava 4. ovog člana ne izjasni, Poverenik nastavlja postupak po pritužbi.

## Postizanje sporazuma

**Član 38.**

Poverenik, u toku postupka do donošenja mišljenja, može predložiti sprovođenje postupka pregovaranja radi postizanja sporazuma, u skladu sa zakonom kojim se uređuje postupak posredovanja u rešavanju sporova. Ovaj postupak je besplatan za podnosioca pritužbe pred Poverenikom.

U slučaju da postupak iz stava 1. ovog člana nije uspešno okončan u zakonom predviđenom roku, Poverenik nastavlja postupanje po pritužbi.

## Mišljenje i preporuke

**Član 39.**

Poverenik daje mišljenje o tome da li je došlo do povrede odredaba ovog zakona u roku od 90 dana od dana podnošenja pritužbe, i o tome obaveštava podnosioca i lice protiv kojeg je pritužba podneta.

Uz mišljenje da je došlo do povrede odredaba ovog zakona, Poverenik preporučuje licu protiv kojeg je podneta pritužba način otklanjanja povrede prava.

Lice kome je preporuka upućena dužno je da postupi po preporuci i otkloni povredu prava u roku od 30 dana od dana prijema preporuke, kao i da o tome obavesti Poverenika.

## Mere

**Član 40.**

Ako lice kome je preporuka upućena ne postupi po preporuci, odnosno ne otkloni povredu prava, Poverenik mu izriče meru opomene.

Ako lice iz stava 1. ovog člana ne otkloni povredu prava u roku od 30 dana od dana izricanja opomene, Poverenik može o tome izvestiti javnost.

Mera opomene iz stava 1. ovog člana izriče se rešenjem, protiv koga nije dopuštena posebna žalba.

Na postupak pred Poverenikom shodno se primenjuju odredbe zakona kojim se uređuje opšti upravni postupak.

## Evidencija o zaštiti od diskriminacije

**Član 40a**

Poverenik vodi evidenciju o zaštiti od diskriminacije, koju čine podaci o:

1) predmetima nastalim u radu Poverenika;
2) anonimizovanim pravnosnažnim presudama i odlukama donetim u vezi sa diskriminacijom i povredom načela jednakosti koje sudovi dostavljaju Povereniku u skladu sa članom 40b stav 1. tačka 2) ovog zakona.

Poverenik je rukovalac podataka o ličnosti, koje obrađuje u okviru evidencije iz stava 1. tačka 1) ovog člana, a koji obuhvataju: ime, prezime, adresu, elektronsku adresu, kao i druge podatke o ličnosti koji su neophodni za postupanje Poverenika, naročito podatke, koji se odnose na lično svojstvo, odnosno pretpostavljeno lično svojstvo kao osnov diskriminacije iz člana 2. stav 1. tačka 1) ovog zakona.

Svrha vođenja evidencije iz stava 1. ovog člana je sagledavanje stanja u oblasti zaštite od

diskriminacije.

Podaci iz evidencije iz stava 1. ovog člana vode se i čuvaju u elektronskom obliku u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

### Dostavljanje presuda i odluka sudova

**Član 40b**

Sudovi su dužni da:

1) vode evidenciju o pravnosnažnim presudama i odlukama donetim u parnicama za zaštitu od diskriminacije, o pravosnažnim presudama i odlukama donetim u prekršajnim postupcima zbog povrede odredaba kojima se zabranjuje diskriminacija i o pravnosnažnim presudama i odlukama donetim u krivičnim postupcima za krivična dela koja su u vezi sa diskriminacijom i povredom načela jednakosti;
2) za prethodnu godinu, a najkasnije do 31. marta tekuće godine, dostave Povereniku anonimizovane pravnosnažne presude i odluke donete u parnicama za zaštitu od diskriminacije, anonimizovane pravnosnažnim presudama i odlukama donetim u prekršajnim postupcima zbog povrede odredaba kojima se zabranjuje diskriminacija i anonimizovane pravnosnažne presude i odluke u krivičnim postupcima za krivična dela koja su u vezi sa diskriminacijom i povredom načela jednakosti.

Evidencija iz stava 1. tačka 1) ovog člana sadrži i podatke raščlanjene po osnovama diskriminacije, oblastima društvenih odnosa, vrste odluka, odredbe zakona na koje se povrede odnose i druge podatke od značaja za sagledavanje stanja u oblasti zaštite od diskriminacije.

Način vođenja evidencije sudova za presude i odluke iz stava 1. ovog člana i način njihovog dostavljanja Povereniku propisuje ministar nadležan za pravosuđe.

## VI. SUDSKA ZAŠTITA

### Sudska nadležnost i postupak

**Član 41.**

Svako ko je povređen diskriminatorskim postupanjem ima pravo da podnese tužbu sudu.

U postupku se shodno primenjuju odredbe zakona o parničnom postupku.

Postupak je hitan.

Revizija je uvek dopuštena.

### Mesna nadležnost

**Član 42.**

U postupku za zaštitu od diskriminacije mesno je nadležan, pored suda opšte mesne

nadležnosti i sud na čijem području je sedište, odnosno prebivalište tužioca.

## Tužbe

**Član 43.**

Tužbom iz člana 41. stav 1. ovog zakona može se tražiti:

1. zabrana izvršenja radnje od koje preti diskriminacija, zabrana daljeg vršenja radnje diskriminacije, odnosno zabrana ponavljanja radnje diskriminacije;
2. utvrđenje da je tuženi diskriminatorski postupao prema tužiocu ili drugome;
3. izvršenje radnje radi uklanjanja posledica diskriminatorskog postupanja;
4. naknada materijalne i nematerijalne štete;
5. objavljivanje presude donete povodom neke od tužbi iz tač. 1–4. ovog člana.

## Privremena mera

**Član 44.**

Tužilac može uz tužbu, u toku postupka, kao i po okončanju postupka, sve dok izvršenje ne bude sprovedeno, zahtevati da sud privremenom merom spreči diskriminatorsko postupanje radi otklanjanja opasnosti od nasilja ili veće nenaknadive štete.

U predlogu za izdavanje privremene mere mora se učiniti verovatnim da je mera potrebna da bi se sprečila opasnost od nasilja zbog diskriminatorskog postupanja, sprečila upotreba sile ili nastanak nenaknadive štete.

O predlogu za izdavanje privremene mere sud je dužan da donese odluku bez odlaganja, a najkasnije u roku od tri dana od dana prijema predloga.

## Pravila o teretu dokazivanja

**Član 45.**

Ako je sud utvrdio da je izvršena radnja neposredne diskriminacije ili je to među strankama nesporno, tuženi se ne može osloboditi od odgovornosti dokazivanjem da nije kriv.

Ukoliko tužilac učini verovatnim da je tuženi izvršio akt diskriminacije, teret dokazivanja da usled tog akta nije došlo do povrede načela jednakosti, odnosno načela jednakih prava i obaveza snosi tuženi.

Svaka stranka može koristiti podatke matičnih evidencija i administrativnih registara radi dokazivanja činjenica u pogledu kojih snosi teret dokazivanja.

Odredbe st. 1–3. ovog člana shodno se primenjuju i na postupak pred Poverenikom.

## Tužbe drugih lica

**Član 46.**

Tužbe iz člana 43. tač. 1, 2, 3. i tačke 5. može podneti Poverenik i organizacija koja se bavi zaštitom ljudskih prava, odnosno prava određene grupe lica.

Ako se diskriminatorsko postupanje odnosi isključivo na određeno lice, tužioci iz stava 1. ovog člana mogu podneti tužbu samo uz njegov pristanak u pismenom obliku.

Lice koje se svesno izložilo diskriminatorskom postupanju, u nameri da neposredno proveri primenu pravila o zabrani diskriminacije u konkretnom slučaju, može podneti tužbu iz člana 43. tač. 1, 2, 3. i tačke 5. ovog zakona.

Lice iz stava 3. ovog člana dužno je da obavesti Poverenika o nameravanoj radnji, osim ako okolnosti to ne dozvoljavaju, kao i da o preduzetoj radnji izvesti Poverenika u pismenom obliku.

Ako lice iz stava 3. ovog člana nije podnelo tužbu, sud ga može saslušati kao svedoka.

Prema licu iz stava 3. ovog člana ne može se isticati prigovor podeljene odgovornosti za štetu koja potiče od akta diskriminacije.

## VII. NADZOR

### Nadzor nad sprovođenjem zakona

**Član 47.**

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši ministarstvo nadležno za ljudska i manjinska prava.

### Godišnji izveštaj Poverenika

**Član 48.**

Poverenik podnosi Narodnoj skupštini godišnji izveštaj o stanju u oblasti zaštite ravnopravnosti, koji sadrži ocenu rada organa javne vlasti, pružalaca usluga i drugih lica, uočene propuste i preporuke za njihovo otklanjanje.

Izveštaj može da sadrži i navode o sprovođenju zakona i drugih propisa, odnosno o potrebi donošenja ili izmene propisa radi sprovođenja i unapređivanja zaštite od diskriminacije.

Izveštaj sadrži sažetak koji se objavljuje u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

### Poseban izveštaj

**Član 49.**

Ako postoje naročito važni razlozi, Poverenik može, po sopstvenoj inicijativi ili na zahtev Narodne skupštine, podneti poseban izveštaj Narodnoj skupštini.

Poseban izveštaj sadrži sažetak koji se objavljuje u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

## VIII. KAZNENE ODREDBE

**Član 50.**

Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj službeno lice, odnosno odgovorno lice u organu javne vlasti ako postupi diskriminatorski (član 15. stav 2).

**Član 51.**

Novčanom kaznom od 50.000 do 500.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice, odnosno preduzetnik, ako na osnovu ličnog svojstva licu koje obavlja privremene i povremene poslove, licu na dopunskom radu, studentu i učeniku na praksi, licu na stručnom osposobljavanju i usavršavanju bez zasnivanja radnog odnosa, odnosno volonteru, narušava jednake mogućnosti za zasnivanje radnog odnosa ili uživanje pod jednakim uslovima svih prava u oblasti rada (član 16. stav 1).

Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.

**Član 52.**

Novčanom kaznom od 50.000 do 500.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice, odnosno preduzetnik, ako u okviru svoje delatnosti, na osnovu ličnog svojstva lica ili grupe lica, odbije pružanje usluge, za pružanje usluge traži ispunjenje uslova koji se ne traže od ostalih lica ili grupa lica, odnosno ako u pružanju usluge neopravdano da prvenstvo drugom licu ili grupi lica (član 17. stav 1).

Novčanom kaznom od 50.000 do 500.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice odnosno preduzetnik, vlasnik, odnosno korisnik objekta u javnoj upotrebi ili javne površine, ako licu ili grupi lica na osnovu njihovog ličnog svojstva onemogući pristup tim objektima, odnosno površinama (član 17. stav 2).

Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.

Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 2. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.

**Član 53.**

Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj odgovorno lice u organu javne vlasti ako postupi protivno načelu slobodnog ispoljavanja vere ili uverenja, odnosno ako licu ili grupi lica uskrati pravo na sticanje, održavanje, izražavanje i promenu vere ili uverenja, kao i pravo da privatno ili javno iznesu, odnosno postupe shodno svojim uverenjima (član 18).

Novčanom kaznom od 50.000 do 500.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana pravno lice odnosno preduzetnik.

Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu i fizičko lice.

**Član 54.**

Novčanom kaznom od 50.000 do 500.000 dinara kazniće se za prekršaj vaspitna, odnosno obrazovna ustanova koja licu ili grupi lica, na osnovu njihovog ličnog svojstva neopravdano oteža ili onemogući upis, odnosno isključi ih iz vaspitne, odnosno obrazovne ustanove (član 19. stav 2).

Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u vaspitnoj, odnosno obrazovnoj ustanovi.

**Član 55.**

Novčanom kaznom od 50.000 do 500.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice koje uskrati pravo ili prizna pogodnosti s obzirom na pol, odnosno eksploatiše lice ili grupu lica s obzirom na pol, odnosno rod, rodni identitet ili zbog promene pola (član 20. stav 2).

Novčanom kaznom od 50.000 do 500.000 dinara kazniće se za prekršaj preduzetnik ako uskrati pravo ili prizna pogodnosti s obzirom na pol, odnosno vrši fizičko i drugo nasilje, eksploataciju, izražava mržnju, omalovažava, ucenjuje i uznemirava lice ili grupu lica s obzirom na pol.

Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 2. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.

**Član 56.**

Novčanom kaznom od 50.000 do 500.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ili preduzetnik ako lice ili grupu lica pozove da se javno izjasne o svojoj seksualnoj orijentaciji, odnosno ako spreči izražavanje njihove seksualne orijentacije ili ih diskriminiše zbog seksualne orijentacije , u skladu sa ovim zakonom (član 21).

Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.

**Član 57.**

Novčanom kaznom od 50.000 do 500.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ili preduzetnik ako diskriminiše dete, odnosno maloletnika prema zdravstvenom stanju, invaliditetu, seksualnoj orijentaciji, rodnom identitetu, polnim karakteristikama, etničkom poreklu, nacionalnoj pripadnosti, bračnom, odnosno vanbračnom rođenju, javno poziva na davanje prednosti deci jednog pola u odnosu na decu drugog pola ili pravi razliku prema imovnom stanju, profesiji i drugim obeležjima društvenog položaja, aktivnostima, izraženom mišljenju ili uverenju njegovih roditelja, odnosno staratelja i članova porodice (član 22. stav 2).

Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.

**Član 58.**

Novčanom kaznom od 50.000 do 500.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ili preduzetnik ako zanemaruje ili uznemirava lice na osnovu starosnog doba u pružanju

zdravstvenih ili drugih javnih usluga (član 23. stav 1).

Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.

**Član 59.**

Novčanom kaznom od 50.000 do 500.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ili preduzetnik ako diskriminiše lice ili grupu lica zbog njihovih političkih ubeđenja ili pripadnosti, odnosno nepripadnosti političkoj stranci ili sindikalnoj organizaciji . (član 25. stav 1).

Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.

**Član 60.**

Novčanom kaznom od 50.000 do 500.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ili preduzetnik ako licu ili grupi lica na osnovu njihovog ličnog svojstva neopravdano odbije pružanje zdravstvenih usluga, postavi posebne uslove za pružanje zdravstvenih usluga koji nisu opravdani medicinskim razlozima, odbije postavljanje dijagnoze i uskrati informacije o trenutnom zdravstvenom stanju, preduzetim ili nameravanim merama lečenja ili rehabilitacije, kao i ako ih uznemirava, vređa i omalovažava u toku boravka u zdravstvenoj ustanovi (član 27. stav 2).

Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i zdravstveni radnik.

## IX. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

### Izbor Poverenika

**Član 61.**

Narodna skupština izabraće Poverenika u roku od 60 dana od dana početka primene odredaba čl. 28. do 40. ovog zakona.

### Donošenje akata Poverenika

**Član 62.**

Poverenik donosi akt o organizaciji svoje stručne službe, kao i poslovnik o radu u roku od 45 dana od dana njegovog izbora.

### Stupanje na snagu Zakona

**Član 63.**

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”, osim čl. 28. do 40. koji će se primenjivati od 1. januara 2010. godine.